

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

Generační pohled na autoritu a občanskou odpovědnost

Konference Rodina, participace a bezpečnost

Klára Plecítá, Senát PČR, 13. dubna 2026

Respekt k autoritě

- Univerzální lidská vlastnost – souvisí s přesvědčením, že to napomáhá společenskému pořádku
- Poslušnost vůči lidem, kteří mají autoritu - **legitimní moc**
- Max Weber – autorita **tradiční** (rodiče, starší, ...), **charismatická** (političtí vůdcové), **právní** (vláda, státní správa, policie, nadřízení ...)
- Kultury se liší v důrazu na výchovu respektu k autoritám
- Starší lidé mají silnější tendenci podřizovat se autoritám

Občanská odpovědnost

- Aktivní účast na veřejném životě a **podpora demokratického vládnutí**:
 - Volit ve volbách
 - Dodržovat zákony
 - Věnovat se dobrovolnickým a politickým aktivitám
- Generační rozdíly v občanské odpovědnosti:
 - svědomité občanství (dodržování zákonů, hlasování) u starších
 - angažované občanství (aktivismus, sociální spravedlnost, zpochybňování autorit) u mladších.

Generace

- Karl Mannheim (1928) „**Problém generací**“:
 - teorie sociálních generací
 - generace jako sociální skupiny,
 - nerovnováha mezi starší a mladší populací v západních společnostech
 - otázky generační spravedlnosti.
- Dnešní generace ve veřejném diskurzu :
 - Baby Boomers (1946-64) – u nás baby boom od roku 1940
 - Generace X (1965-80)
 - Mileniálové (1981-96)
 - Generace Z (1997-2012)

Mezigenerační konflikty

- Joseph C. Sternberg (2019) „**The Theft of a Decade: How the Baby Boomers Stole the Millennials' Economic Future**“
 - Napětí mezi Boomery a Mileniály v USA
 - Boomeři – ekonomická hrozba pro budoucnost
 - Mileniálové – symbolická hrozba pro budoucnost

Data

European Social Survey

www.europeansocialsurvey.org

29 zemí

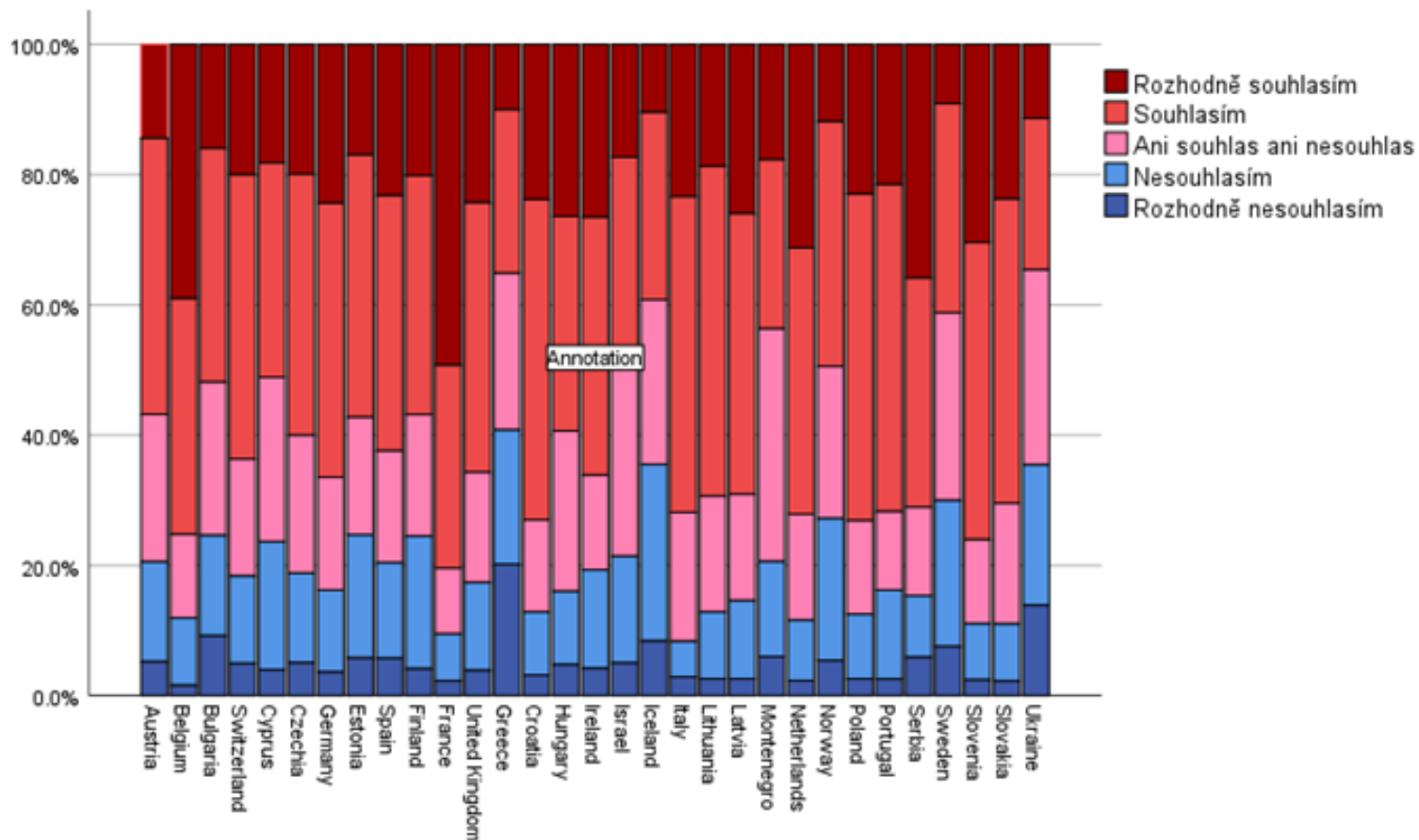
CRONOS 3

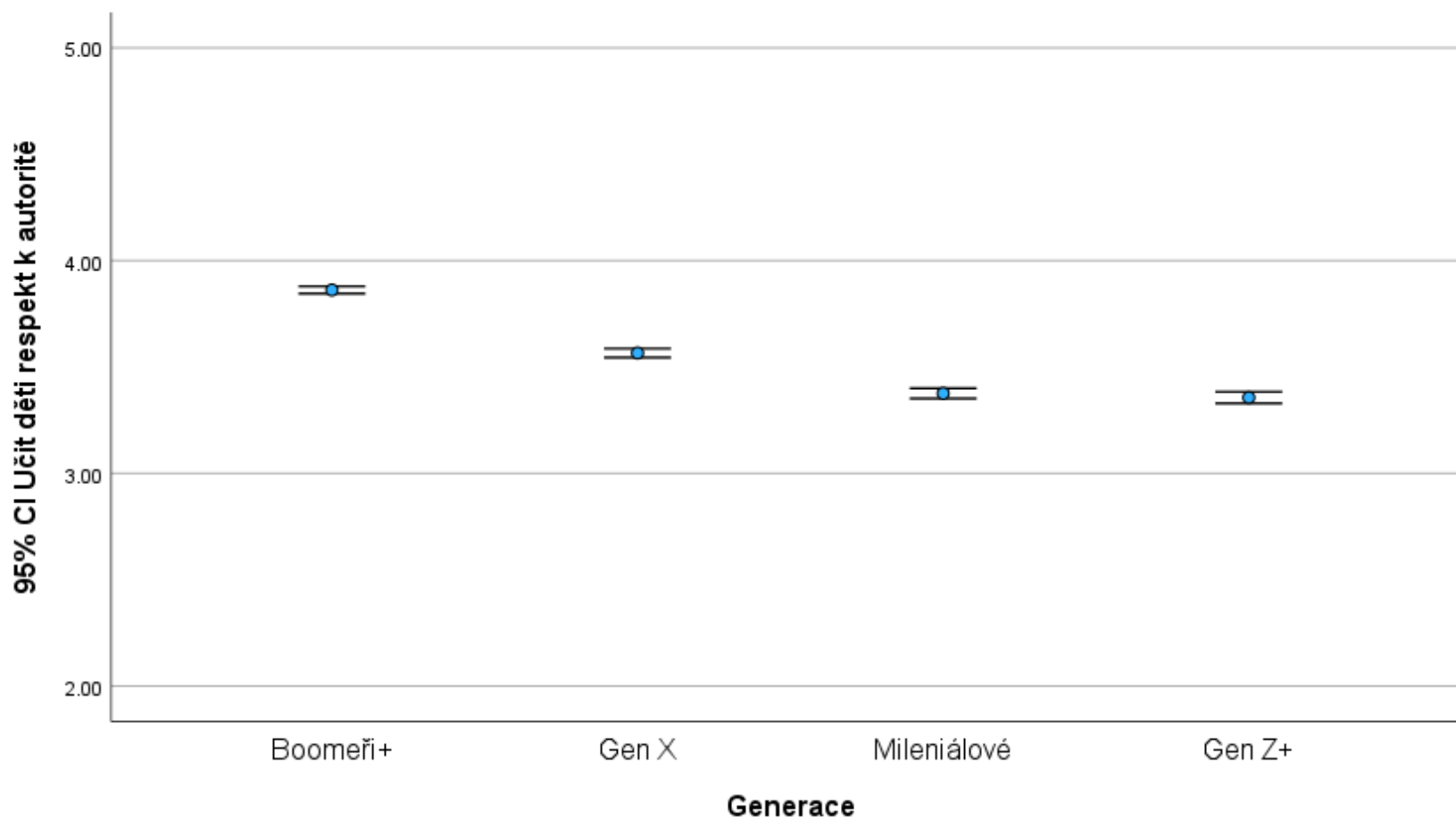
11 zemí

Děti by se měli učit respektu k autoritě

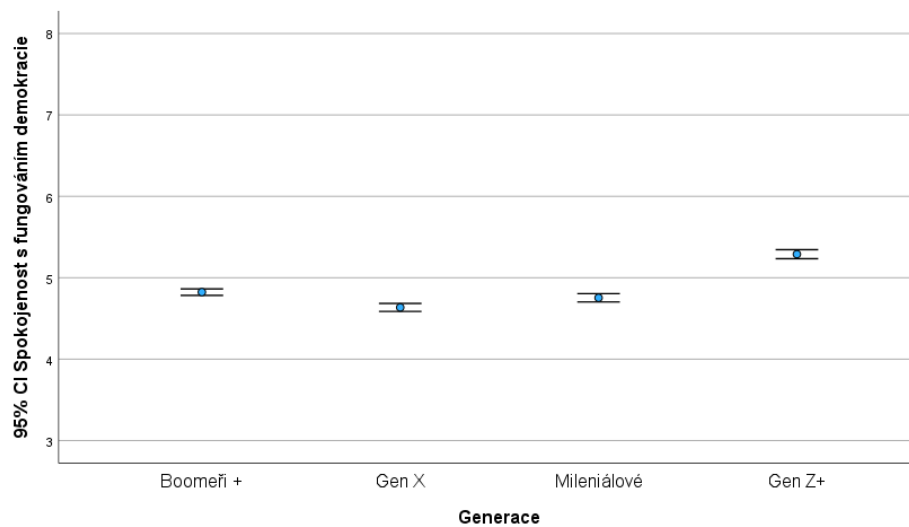

Děti by se měli učit respektu k autoritě

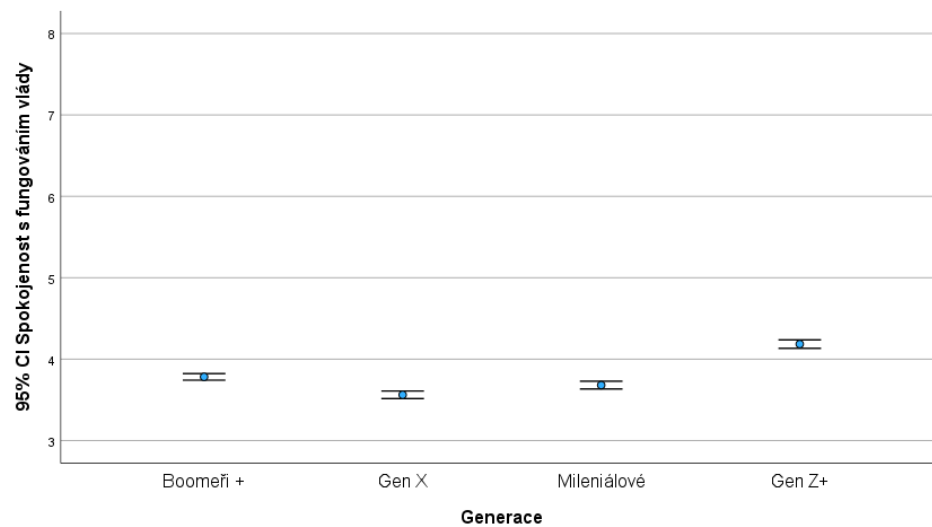

Spokojenost s fungováním ...

... vlády

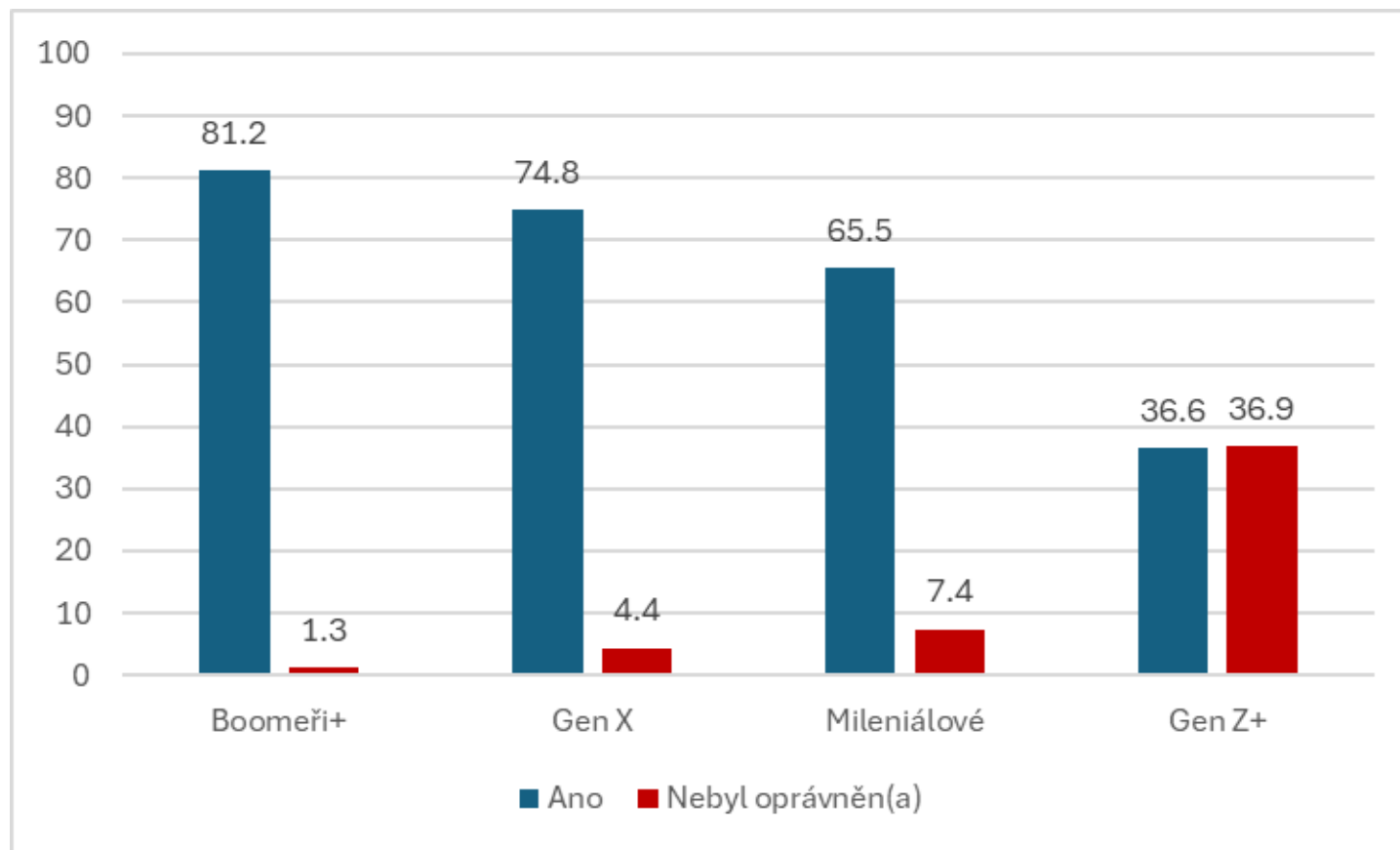
... demokracie

Nespokojenost s vládou (tj. právní autoritou)?

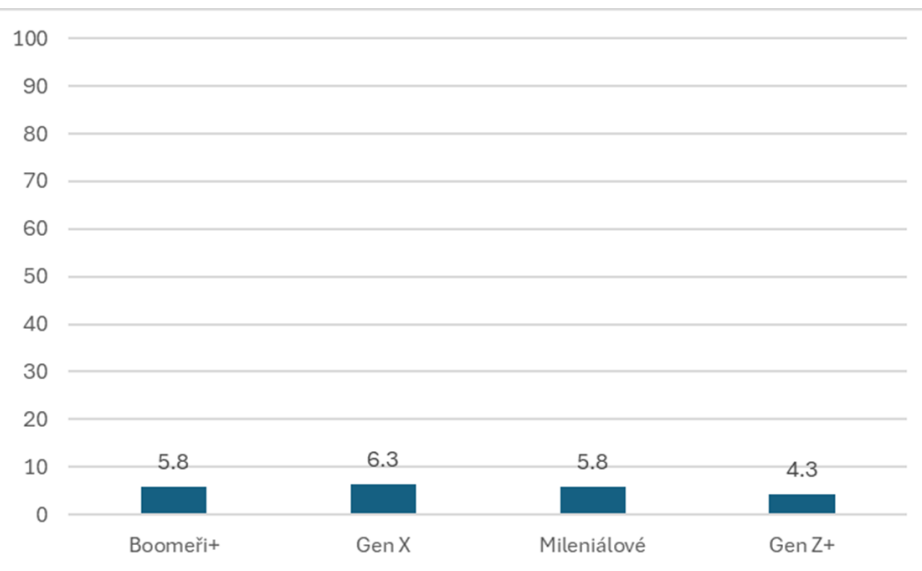
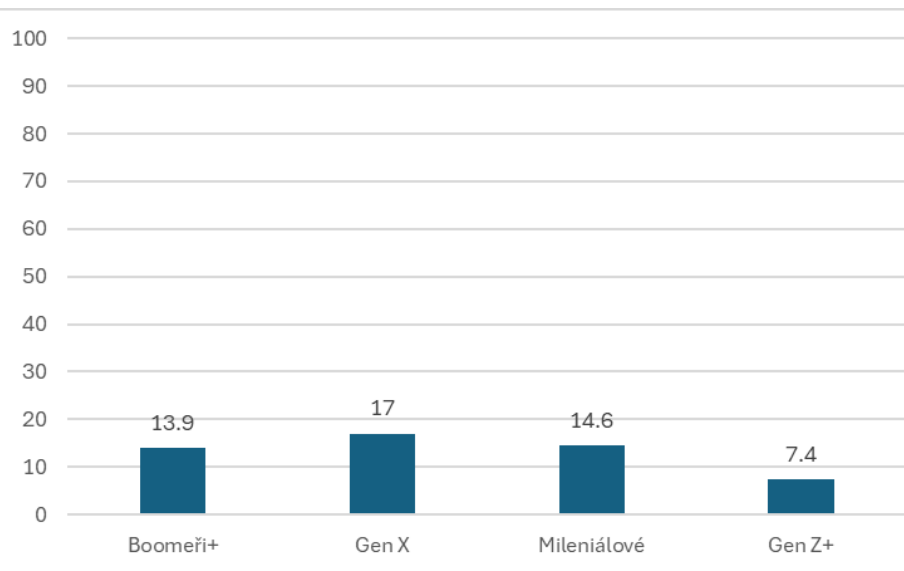
- Jít k volbám
- Pokusit se zlepšit situaci jinou politickou aktivitou či dobrovolnictvím

Volil(a) v posledních volbách

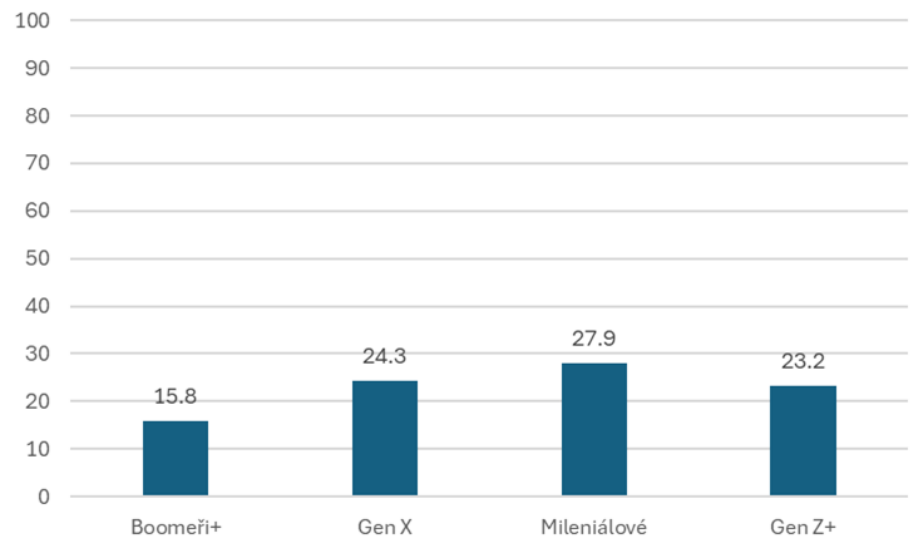
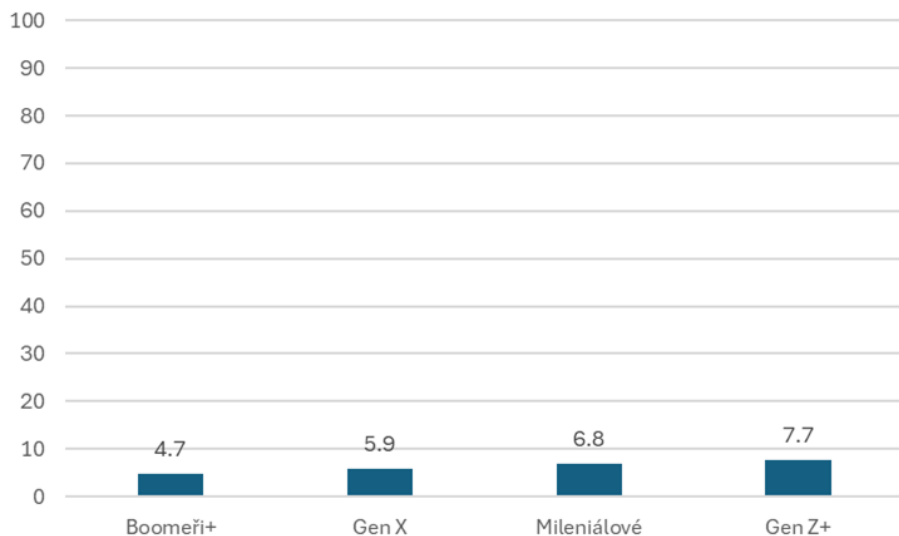
Udělal(a) jste v posledních 12 měsících následující?

- **Obrátil(a) se na politika nebo úředníka**
- **Přispěl(a) na činnost politické strany /nátlakové skupiny**

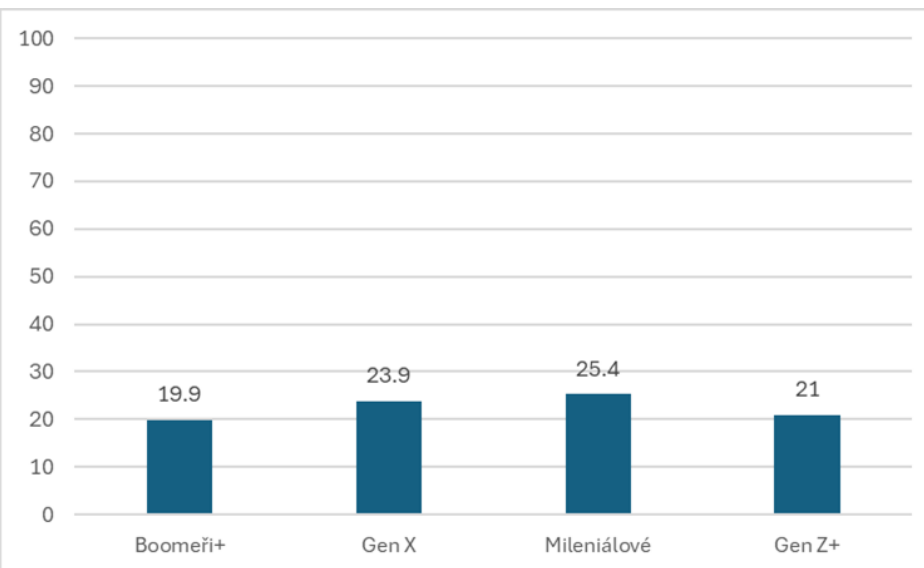
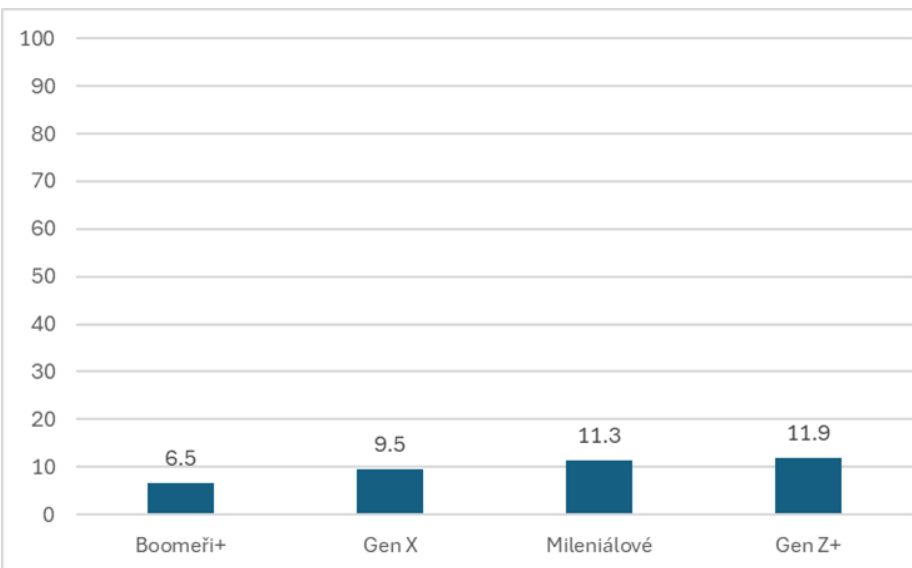
Udělal(a) jste v posledních 12 měsících následující?

- **Nosil(a) nebo veřejně vystavil znak /nálepku kampaně**
- **Podepsal(a) petici**

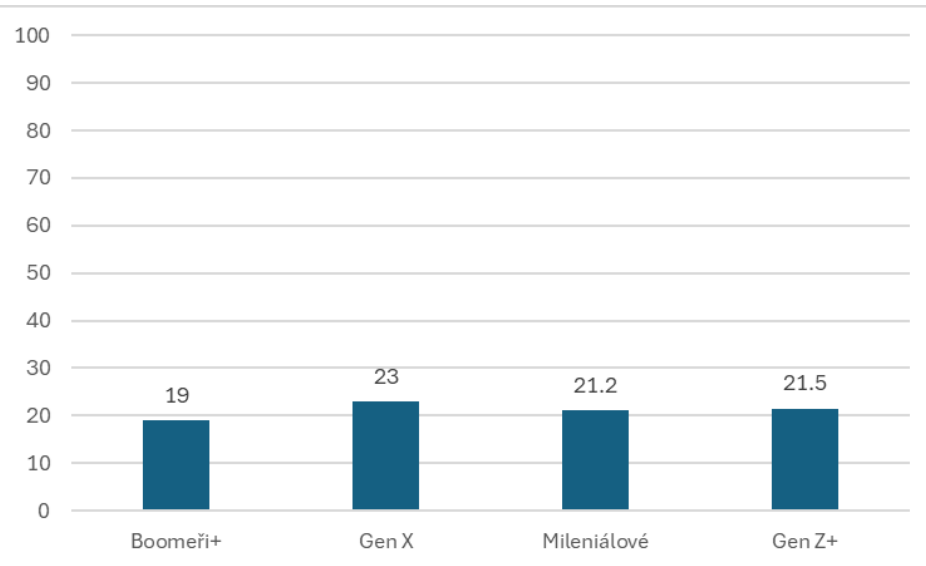
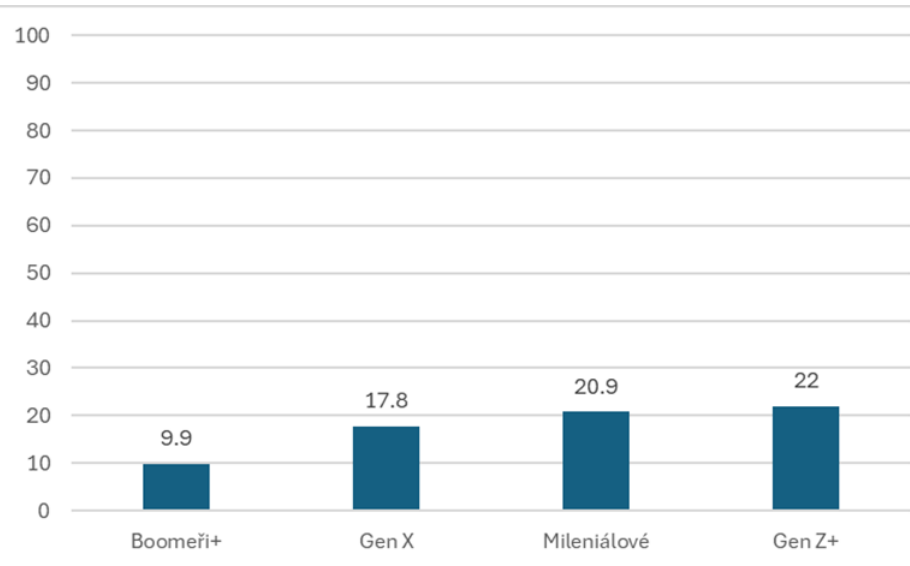
Udělal(a) jste v posledních 12 měsících následující?

- **Zúčastnil(a) se demonstrace**
- **Bojkotoval(a) určité zboží**

Udělal(a) jste v posledních 12 měsících následující?

- **Přidal(a) nebo sdílel něco o politice na internetu**
- **Pracoval(a) jako dobrovolník pro neziskovou /charitativní organizaci**

Generační rozdíly v politických aktivitách:

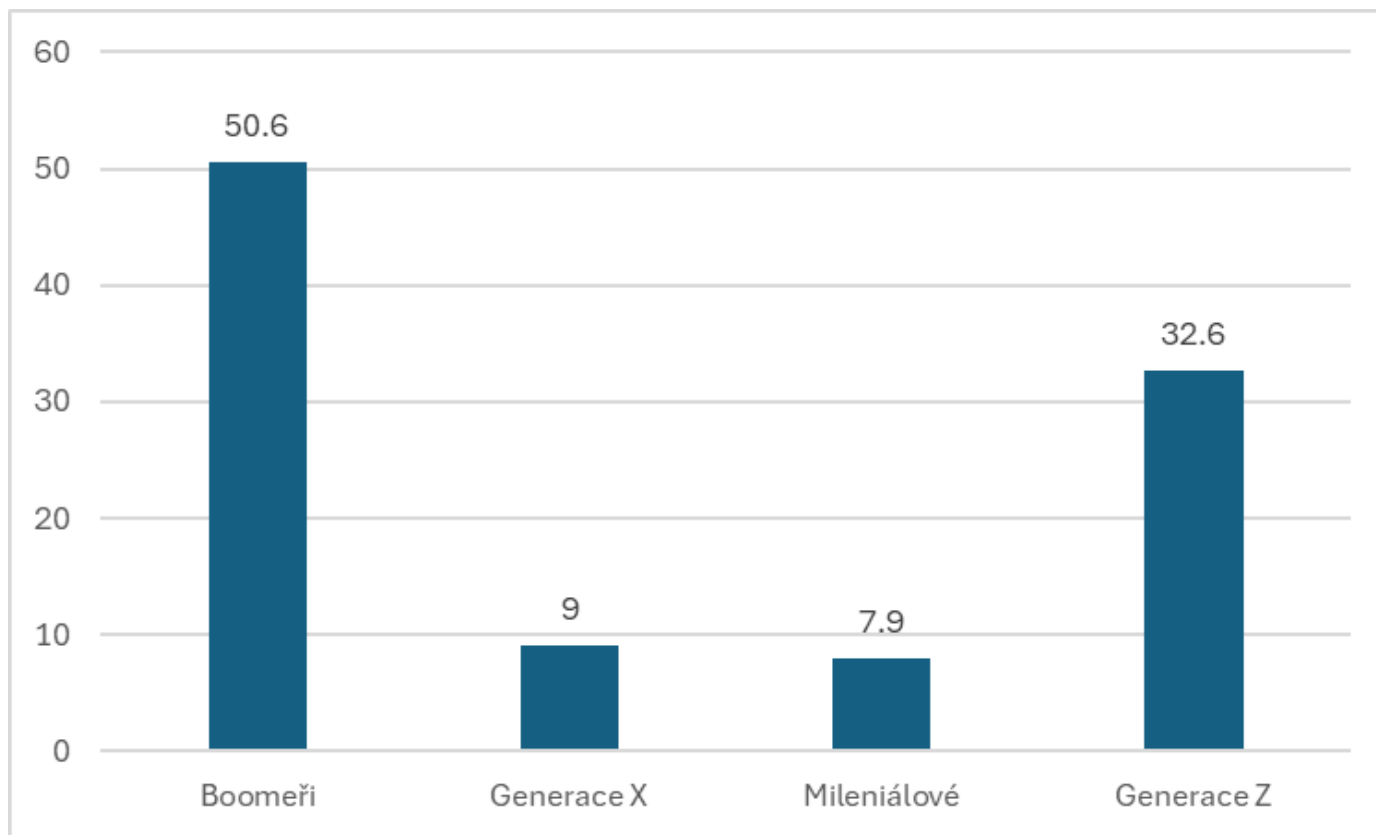
- **Starší generace**

- vyšší volební účast
- častějším kontaktováním politiků či úředníků

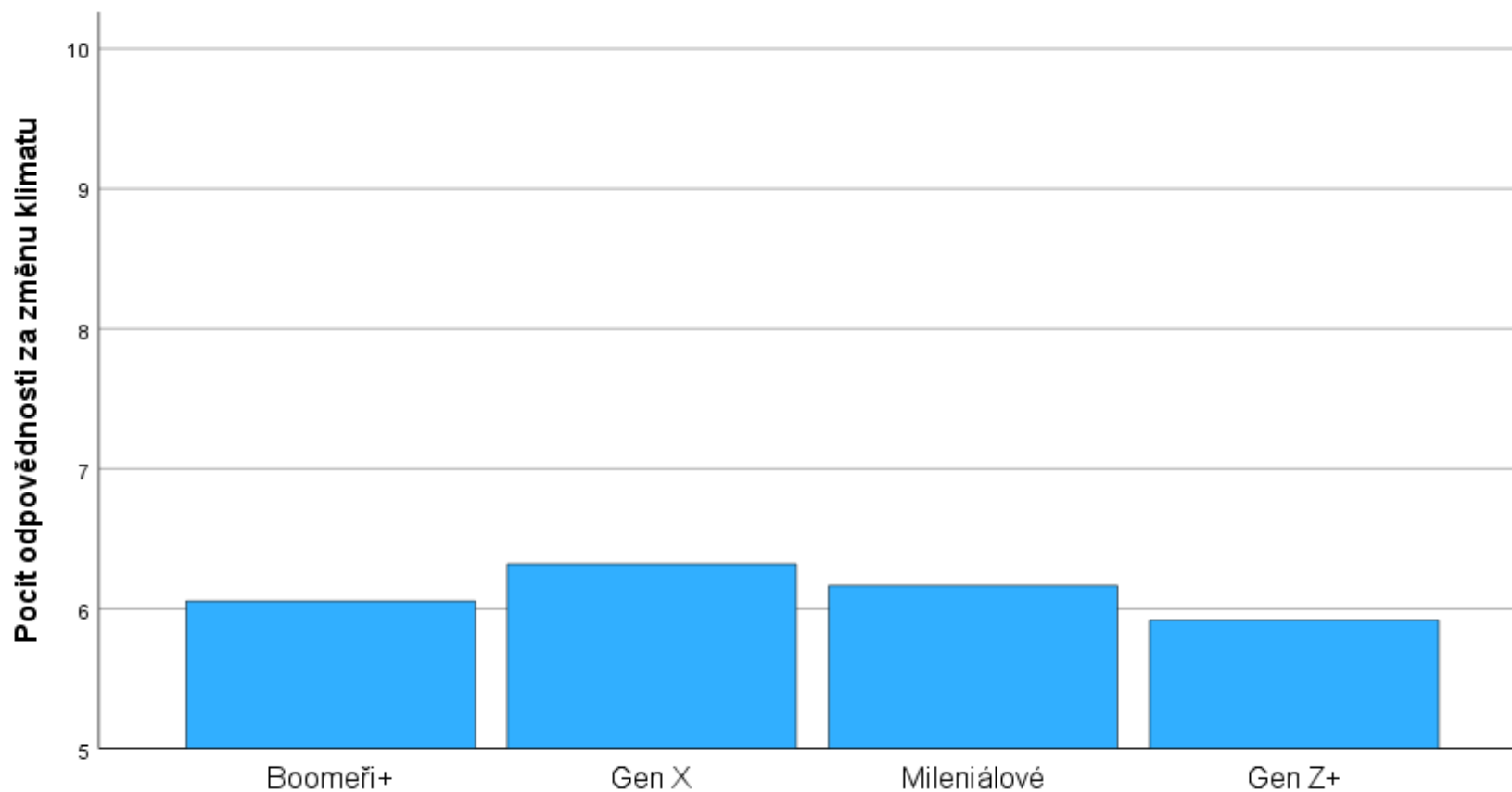
- **Mladší generace**

- kampaně
- demonstrace
- sdílení obsahu na internetu

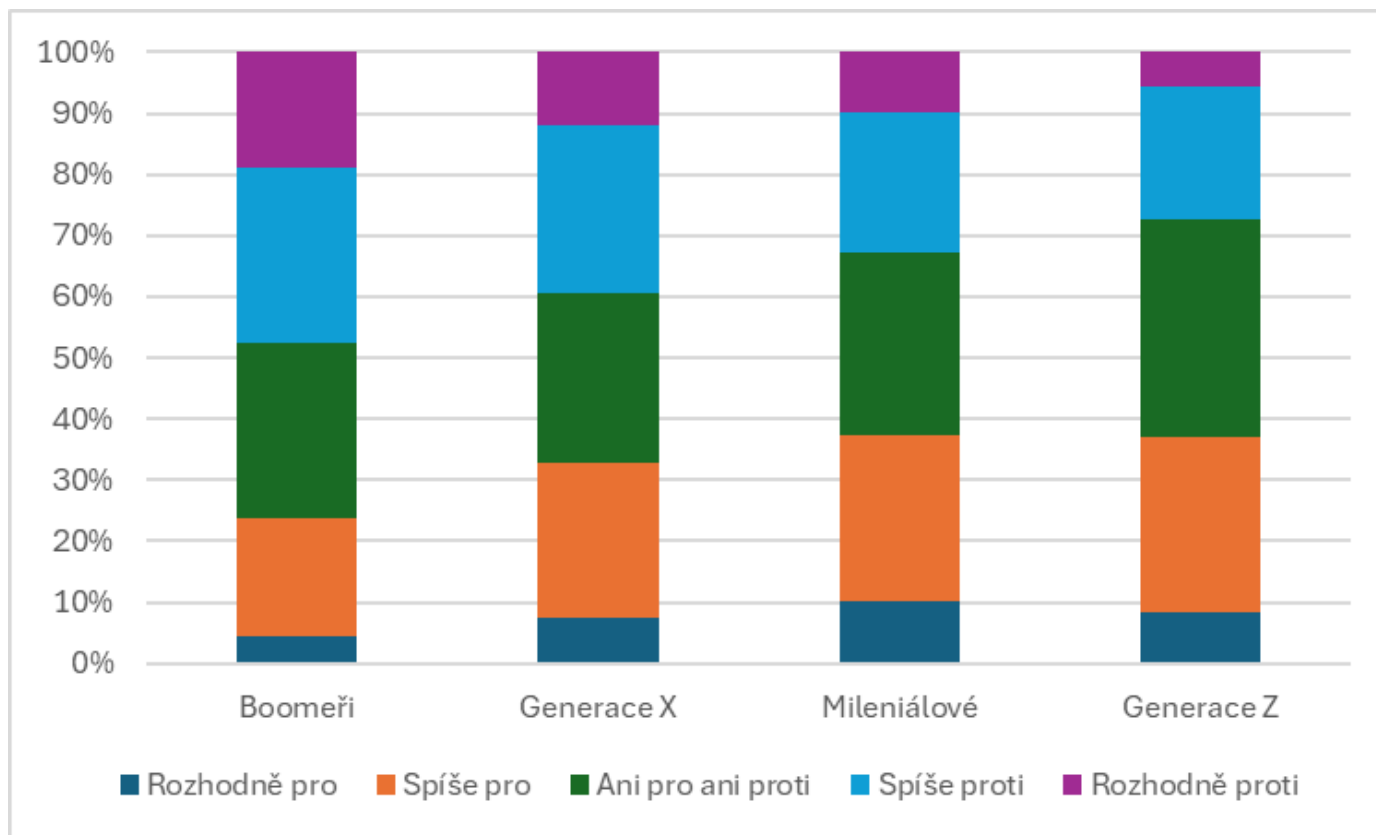
Příslušnost k diskriminované skupině v generaci (%)

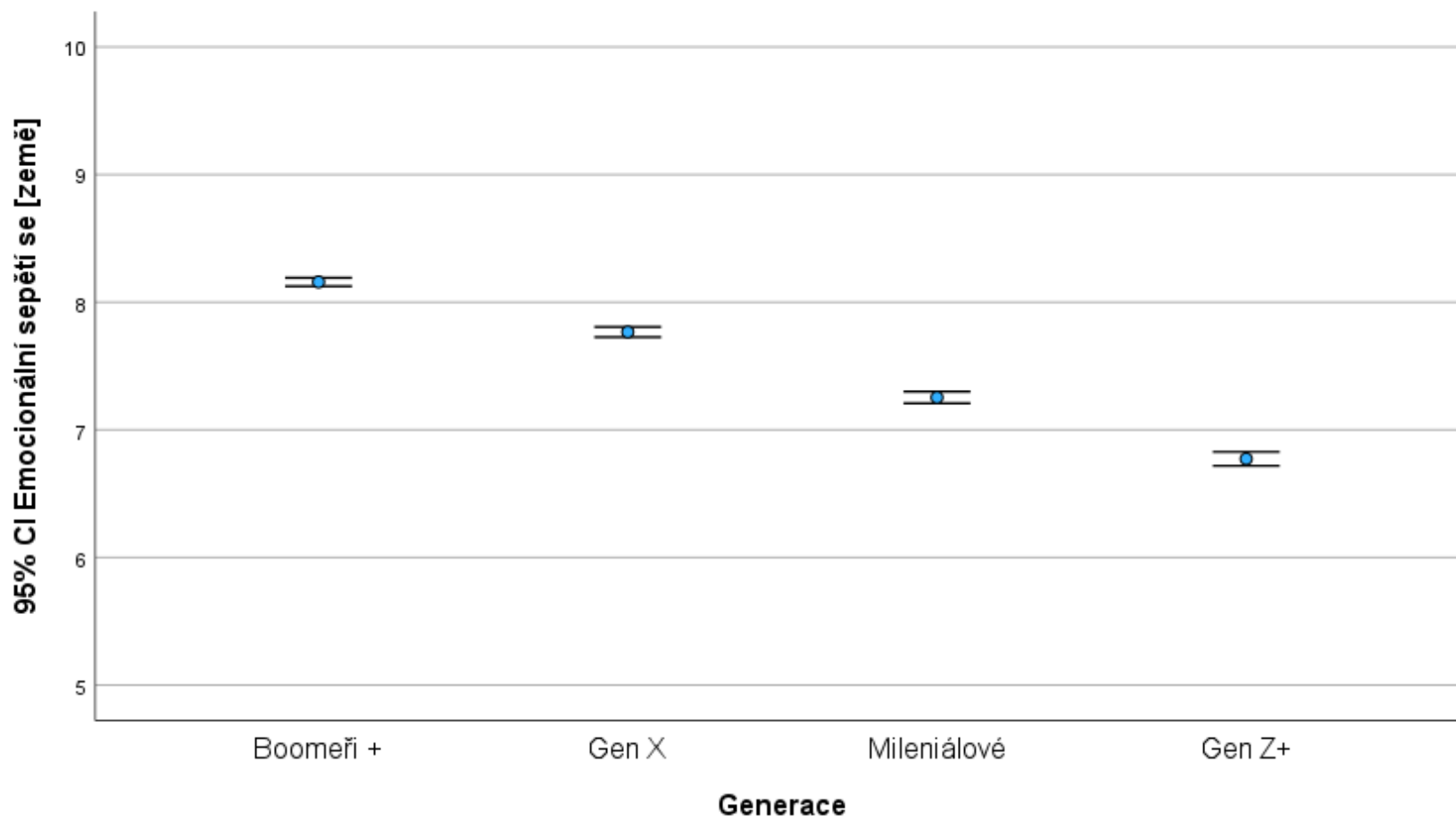
Pocit odpovědnosti za změnu klimatu

Zajištění důchodů pro budoucí generace i za cenu snížení současných důchodů

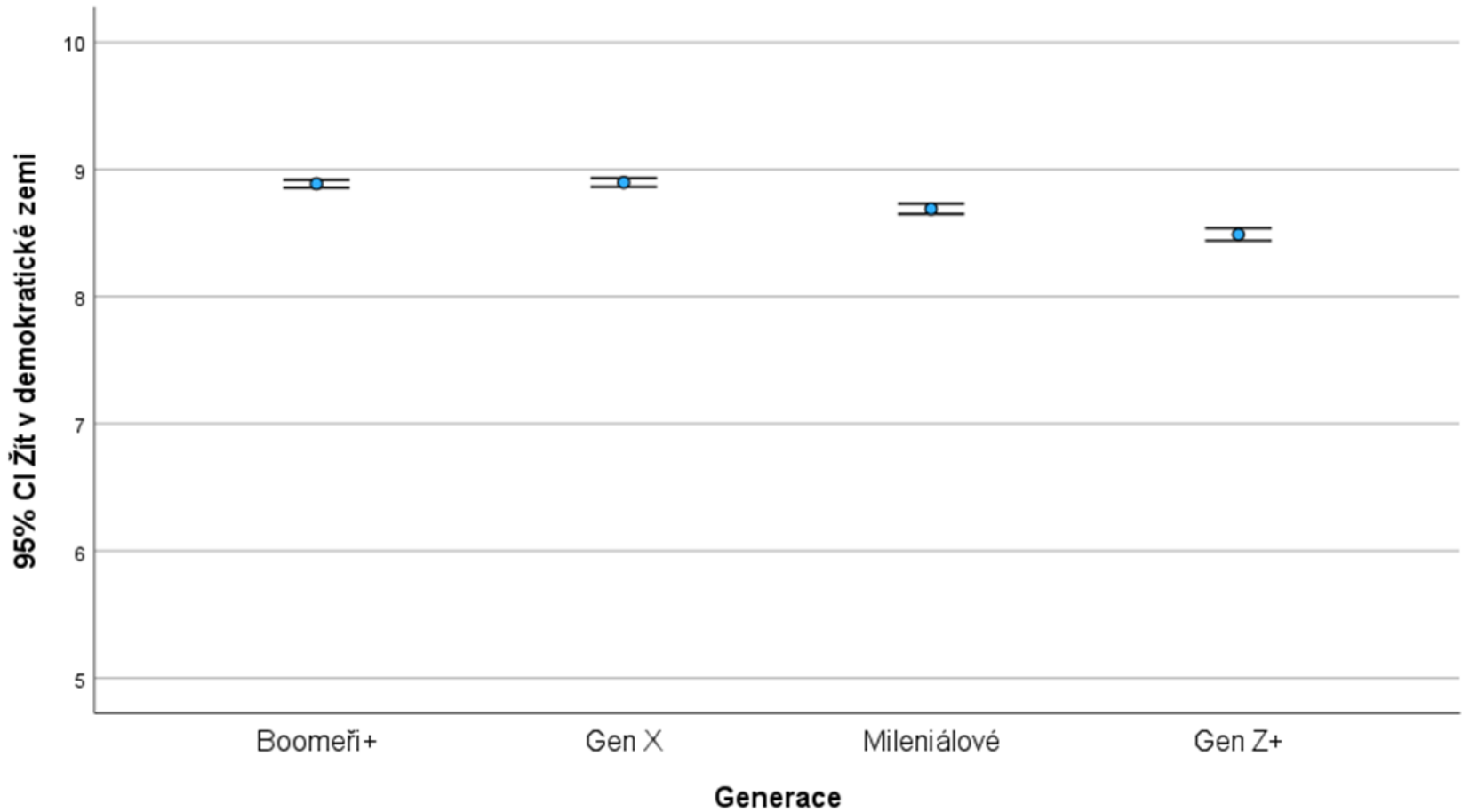

Jak jste emocionálně spjat(a) se svou zemí

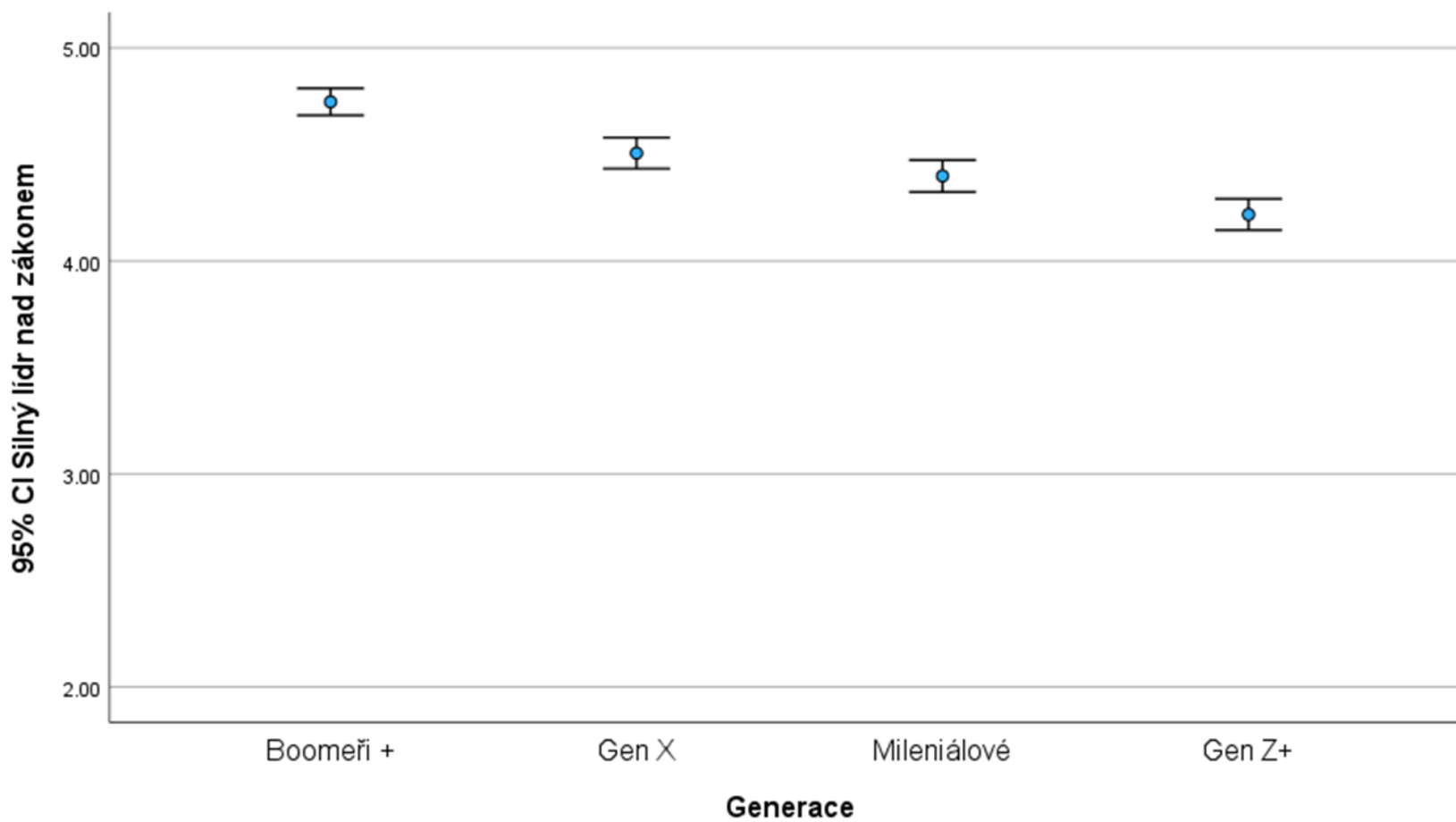

Jak je důležité žít v demokratické zemi

Silný lídr nad zákonem

Závěr

- Generace se v pohledu na autoritu a občanskou odpovědnost liší
- Překvapuje akceptace silného lídra ve starších generacích a pokles důležitosti žít v demokratické zemi u mladších
- Konflikt mezi Boomery a Mileniály v Evropě neprůkazný

Děkuji za pozornost

Klara.Plecita@soc.cas.cz

Sociologický ústav
Akademie věd ČR